

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om välfärdsområden (en riktad förlängning av tidsfristen för att täcka underskottet)

Inledning

Finansministeriet ber om ert utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om välfärdsområden.

I denna proposition föreslås ändring och temporär ändring av lagen om välfärdsområden. Enligt förslaget ska bestämmelserna om täckande av underskott ändras temporärt så att finansministeriet under vissa förutsättningar kan bevilja de välfärdsområden som inte uppvisar ett nytt underskott 2025 möjlighet att före utgången av 2027 eller 2028 täcka de underskott som uppkommit före 2025.

Dessutom föreslås det att tidsfristerna för lämnande av välfärdsområdenas investeringsplaner ändras.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. De föreslagna bestämmelserna om förlängning av tidsfristen för täckande av underskott ska gälla till och med den 31 december 2029.

Bakgrund

Välfärdsområdenas ekonomiska situation har varit utmanande under de två första verksamhetsåren. Välfärdsområdenas totala ackumulerade underskott för åren 2023–2024 uppgår till 2,45 miljarder euro, vilket motsvarar 438 euro per invånare eller cirka 10 procent av statens finansiering för år 2024. Hos majoriteten av välfärdsområdena har dock den ekonomiska utvecklingen förbättrats under slutet av 2024 och kostnadsökningen har avtagit. Det är viktigt att denna utveckling fortsätter.

Det är centralt att områdena vidtar alla möjliga åtgärder för att balansera ekonomin redan år 2025, så att anpassningstrycket för år 2026 minskar. År 2025 underlättas områdenas ekonomiska situation av den lagstadgade efterhandsjusteringen av finansieringen baserad på kostnadsutfallet för år 2023 (cirka 1,4 miljarder euro).

Välfärdsområdenas situationer har dock divergerat. Genom lagändringen strävar man efter att säkerställa att de välfärdsområden som genomfört betydande reformer i verksamheten

och ekonomin får möjlighet att täcka sina underskott inom ramen för en behovsprövad förlängd tidsfrist. Syftet med den föreslagna lagstiftningen är också att förebygga realiseringen av oförutsägbara och okontrollerade effekter på den offentliga ekonomin.

Målsättningar

Huvudregeln skulle fortfarande vara skyldigheten att täcka det underskott som ackumulerats i välfärdsområdets balansräkning inom två år från början av året efter att bokslutet fastställts. Syftet med den temporära regleringen är att med författningsgrunden möjliggöra, under vissa förutsättningar, att de välfärdsområden som objektivt bedömt enligt områdets ekonomiska data inte kan anpassa sin verksamhet inom den tidsfrist som anges i gällande lag, får skjuta upp nödvändiga åtgärder med ett eller två år. Möjligheten skulle dock endast gälla de välfärdsområden som enligt en realistisk bedömning baserad på ekonomiska data och framtidsutsikter kan täcka sitt underskott inom den förlängda tidsfristen.

Regleringen eftersträvas att riktas så exakt som möjligt till de välfärdsområden som målmedvetet har genomfört åtgärder för att balansera sin ekonomi enligt gällande reglering och därmed uppnått ekonomisk balans under innevarande år, men som ändå inte kan följa regleringen i 115 § 2 mom. i lagen om välfärdsområden (611/2021) för de underskott som uppkommit under reformens första år.

Praxis har visat att de välfärdsområden som målmedvetet har genomfört reformer i sin service- och verksamhetsstruktur har lyckats bromsa kostnadsökningen på ett sätt som leder till ekonomisk balans och därmed täckning av underskott inom den lagstadgade tidsfristen, samtidigt som tjänsterna tryggas. Det avgörande har varit tidsperspektivet för balanseringen, tillräckligt kraftiga reformer som inletts tillräckligt tidigt, vilket har förhindrat att det årliga anpassningsbehovet blivit för stort. Regleringen skulle riktas enligt lagstadgade kriterier till de områden där det är nödvändigt för att följa lagstiftningen. Den temporära regleringen stärker därmed rättsprincipens förverkligande utifrån välfärdsområdenas perspektiv.

I övrigt är syftet med förslaget att betona välfärdsområdenas självstyre och stödja deras beslutsfattande genom att med författningsgrunden temporärt förbättra deras möjligheter att själva anpassa sin ekonomi utan att behöva genomgå ett utvärderingsförfarande. Det föreslås inga andra ändringar i statens styrning av välfärdsområdena.

Syftet med förslaget att ändra tidtabellen för inlämning av investeringsplaner till ministerierna är att underlätta beredningen och behandlingen av planerna i välfärdsområdena, så att endast en plan, den för det kommande året, behandlas åt gången. Målet är att förbättra planernas noggrannhet genom att förkorta tiden mellan inlämning och genomförande.

Svarsanvisningar för mottagare

Även aktörer utanför sändlistan kan lämna utlåtande om de så önskar.

Vänligen lämna utlåtandena i första hand genom att svara på begäran om utlåtande på utlatande.fi. Anvisningar för att använda och registrera sig i tjänsten finns på utlatande.fi under fliken Anvisningar > Bruksanvisningar (användarstöd: [lausuntopalvelu.om\(at\)gov.fi](mailto:lausuntopalvelu.om(at)gov.fi)). Ministerierna ombeds också att spara det utlåtande som de lämnat via utlatande.fi i

ärendehanteringssystemet VAHVA (ärendenummer VN/20605/2025).

Om det inte är möjligt att använda utlåtande.fi kan utlåtandena sändas till ministeriets registratorskontor per e-post på adressen: kirjaamo.vm(at)gov.fi eller per post till adressen: PB 28, 00023 Statsrådet. I de utlåtanden som lämnas in till registratorskontoret ber vi er ange ärendenumret VN/20605/2025. Dessutom ber vi att de utlåtanden som lämnas in till registratorskontoret skickas till exempel som bilaga till e-posten i Word- eller PDF-format så att utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom privatpersoners e-postadresser.

Alla utlåtanden är i regel offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsidor (valtioneuvosto.fi/sv/projekt, identifieringskod VM072:00/2025). Ett utlåtande som lämnats in av en privatperson publiceras dock på projektsidorna endast om personen skriftligen begär det till exempel i samband med sitt utlåtande eller i ett foljebrev till utlåtandet.

Alla utlåtanden som lämnats via utlåtande.fi, också utlåtanden från privatpersoner, är automatiskt tillgängliga för alla på utlåtande.fi. Ministeriet publicerar inte de utlåtanden som lämnats in till registratorskontoret på utlåtande.fi.

Utlåtandena ska inte innehålla onödiga personuppgifter. Även om ett utlåtande som en privatperson lämnat in till registratorskontoret inte publiceras på webben, kan alla ta del av det vid ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Tidtabell

Vi ber er lämna ert utlåtande **senast den 31 oktober 2025**.

Beredare

Regeringsråd Kirsi Ruuhonen, finansministeriet, tfn 02955 30413, kirsi.ruuhonen(at) gov.fi

Mer information om de tekniska frågorna i begäran om utlåtande ges av:
Projektassistent Essi Taavitsainen, tfn 02955 30141, essi.taavitsainen (at) gov.fi

Länkar:

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM072:00/2025> - Linkki säädösvalmisteluhankkeen verkkosivuille

<https://vm.fi/sv/projekt?tunnus=VM072:00/2025> - Länk till webbplatsen för lagberedningsprojektet

Bilagor:

[HE laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.pdf](#)
- HE laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Sändlista:

Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Helsingin kaupunki
HUS-yhtymä
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin aluehallintovirasto
Lapin hyvinvointialue
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Oikeuskanslerin virasto
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Satakunnan hyvinvointialue
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Tilintarkastajat ry
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ahonen Ville-Veikko
Valtiovarainministeriö

Ruuhonen Kirsi
Valtiovarainministeriö